

Tranes Bladet

Skåne Tranås

April 2014

nr 1

TranesBladet

Ansvarig utgivare:

Lars Olof Glifberg
Tranås Ungdomsförening

Ordförande:

Lars Olof Glifberg

Redaktionen:

Gunilla Blomberg
0704-86 85 49
Bodil Persson
Esbjörn Berg m.fl.

Omslagsbild:

Vy från kyrkogården
foto: Åsa Blomberg

Lars Olof Glifberg
Foto: Marie Sandgren

Traningar!

Nu är det snart Påsk och en ny säsong står för dörren. Som vanligt är det mycket som händer i vår by och redan nu till Påsk är det både konstrunda och två sorters loppis. Byns butiker och caféer håller öppet och har vi tur blir det en långhelg med riktigt underbart vårväder.

Valborgsmässoafton firas traditionsenligt 30 april kl 20:00 vid Dammen. Mer information kommer när det närmar sig. Den 9 maj blir det whiskyprovning på Tranesgården. Anmälan till mig senast 27 april. Vi hälsar också Österlens Yxkastare välkomna till Skåne Tranås. De kommer förhoppningsvis att bidra med spännande arrangemang framöver. Vad gäller idrottsplatsen, så kommer nu tennisbanan att renoveras och göras i ordning så det är bara att plocka fram racket och börja träna inför Tranes Open.

Glad Påsk !

Kontakt

Ordförande:

Lars Olof Glifberg
0709-14 44 92
glifberg.1@tomelilla.nu

Medlemsregister:

Anna-Lisa Olsson
0417-202 62
alo.tranes@tele2.se

Vandrarhemmet:

Gerd de la Motte
0417-203 30
info@skanetranas.com

Konst på Tranesgården i Påsk

I Salen kommer vi att kunna möta ett antal välkända profiler sedan tidigare år. Det blir Ingalill Sonesson som visar akrylmålningar, Tomelilla-Bo Olsson med akvareller och Gitte Pålsson med Boliviamålningar.

I Färgeriet blir det försäljning av silverarbeten, hornprodukter och keramik. I år kommer även en ny hantverkare från Onslunda med smycken, stenar och pärlor, vantar, mössor med mera. Österlens matmarknad kommer att finnas på plats med en del av sitt sortiment från butiken.

Välkomna som vanligt kl 10 - 18

Bakluckeloppis långfredag 18/4
kl 10 -13
Pris per bil 100:-, bil m släp 150:-
Plats: gröningen vid gymnastiksalen.

Antikloppis i gymnastiksalen 18/4
kl 10 - 14

Korvgrillning

Bakluckeloppis även:

10/5, 14/6, 9/8, 27/9

Lördagen den 3 Maj 11.00-16.00

Konstnärer i butik

Carina Flodin konstnären bakom våra populära brickbord och Emma Mårline med silversmide visar upp sin konst denna dag. Flera av våra leverantörer kommer till butiken denna dag.

Vi bjuder alla som kommer på
Tårta & Kaffe välkomna!

Österlen inredning
möbler från Österlen
Tranesvägen 9 utmed väg 19

Öppet
Fr-sö 11-18.00

Tranåskiosken 50 år

Den första kiosken i Tranås var egentligen två. Kjell Eng som drev byns ICA-butik efter sina föräldrar fick idén redan 1962 att öppna kiosk vid väg 19. Fadern hade gått bort och modern Signe Eng ville ha något att göra.

Vid den här tiden fick man inte ha glass och korv i samma kiosk, så det fick bli en kiosk från Åhus glass och en korvkiosk från Malmö Wienerkorv. Den 18 maj 1963 var det premiär och dagskassan blev inte mindre än 196:05. Man höll öppet vardagar 16-21 och 12-21 på lördagar och söndagar.

1964/65 köpte Kjell Eng en ny kiosk från Ekarverken. Vatten och el tog man till en början från Idas'. Under butikens tid höll kiosken endast öppet under sommarsäsongen och många är de ungdomar som jobbat där. 1967 var lönen för kioskpersonalen 5:-/timme och på löneslistan hittar man bland andra Ulla Arvidsson, Gerd Ek, Karin Eng och Gun Rosberg.

2002 fick både lanthandeln, kiosken och villan "Romarens" ny ägare när John Holck Bergman tog över. Att bli handlare i Skåne Tranås var inte hans första äventyr. Tidigare var han bl.a. verksam som företagare och moderat kommunalråd i Nacka. -91 anställdes han som kanslichef i riksdagen för Ny Demokrati och tre år senare skulle han lämna sitt uppdrag inom ett parti som ägnat mer kraft åt fraktionsstrider än åt politik.

Om sina erfarenheter har Holck-Bergman skrivit en personlig berättelse, Kannibalerna (Nyd). Boken har sitt namn av iakttagelsen att "vanliga människor" förvandlas till "kannibaler" i maktens korridorer.

2003 firades Landsbygdens dag med nästan 30 m smörgåstårta på gröningen bakom lanthandeln.

-Jag kände att jag ville bjuda till lite extra, det var ju min första sommar i byn, berättade han för Trelleborgs Allehanda som hade en stor artikel om evenemanget.

På hösten samma år körde han tillsammans med Joakim Rosenhag igång en privat gratis busslinje mellan Onslunda och Tranås. Fågeltofta taxi kontrakterades under ett års tid som ett led i debatten kring bättre förbindelser till byn. Några år senare fick lanthandlaren ånyo publicitet med sitt bidrag i kampen för att bevara den populära läskan Pommac.

2014 firar Tranås-kiosken 50 år. Det kommer att bli någon form av överraskning och lite bra erbjudanden i slutet av juni, berättar John och ser lite lurig ut.

Numera är kiosken öppen året runt. Här finns förutom allt annat lite blandat för sommargästernas överlevnad såsom kaffe, spagetti, toapapper, myggmedel, ketchup och blandade konserver. Kiosken är öppen 11-18 och en timme längre under sommaren.

VÄXTKRAFT
ROSENHAGEN

En riktig plantskola på Österlen i Skåne Tranås!

www.vaxtkraft.se 0417-20160

ÖPPETTIDER

Månd-fred 9-18

Lörd 9-16

Sönd-helgd 10-16

VÄLKOMMEN!

Du hittar frö, sättpotatis, växter,
jord, tillbehör, nyheter och
mycket mer hos oss!

Allt för din trädgård!

STF Hotell & Vandrarhem

Traneshgården

Festsalar & Konferens

Malmö Kammarkör gästade Vandrarhemmet och Traneshgården när de höll körhelg. De var väldigt nöjda och vi hoppas nu på fler körarrangemang framöver. I höst kommer bland andra en ensemble från Nederländerna till byn.

I augusti kommer Blekinge MC-klubb och senare under hösten är det ett par grupper med jakt- och fågelhundar

bokade. I sommar kommer en stor grupp från Max IV i Lund, då det arrangeras sommarskola för doktorander.

Det kommer även att filmas i byn. Nu i april kommer en grupp filmstuderande från Holland. De arbetar med filmen "Jag är polisen" som utspelar sig här vid "Polismyndigheten i Gärsnäs län".

Nyligen arrangerade Tomelilla Riksteater picnicteater på Traneshgården med föreställningen Bang - krig, kärlek och karriär, en teatermonolog om Barbro Alving.

SOMMARENS ROLIGASTE KONSERT

HASSE ANDERSSON
& KVINNABÖSKE BAND

THOMAS PETERSSON
STÅ UPP

SCEN SKÅNE TRANÅS
Klockarebacken
26 juli kl 19.30
inläpp kl 17.30

Biljetter på: Tinet, Jerkules, Långorna, Rosenhagen och ICA Tomelilla.
Ord. pris: 350:- med YA:s Lustkort 280:-

Vandrarhemmet

STF Hotell & Vandrarhem

Festsalar & Konferens

Både antalet gästnätter och antalet sålda frukostar har ökat under 2013, vilket naturligtvis är glädjande. Detta ställer givetvis krav på ett funktionellt och lättarbetat frukostkök. Nu har så köket fått en total "makeover" från tak till golv med nya vitvaror och lättskötta ytor. Snycigt och ljusst blev det!

Även antalet grupper har ökat och då även de grupper som "bara" är på Vandrarhemmet. Det har varit släkträffar, större

familjer som firar något speciellt, diverse intresseföreningar, studenter och andra sällskap.

Under året har olika målgrupper bearbetats bland andra MC-klubbar, körer och hundklubbar. Nu i mars har Skåne Tranås Hotell & Vandrarhem till exempel med en annons i sveriges körförbunds tidning Körsång.

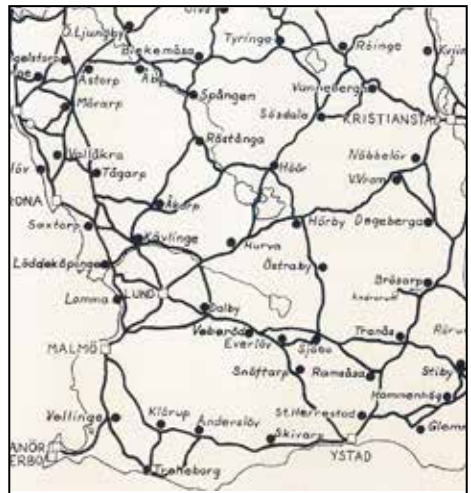
Diligenser & Skjutshåll

Skåne Tranås är ju som alla vet en by med mycket gamla anor. Här bodde folk redan på stenåldern och byns första stenkyrka uppfördes någon gång på 1100-talet, sannolikt där en äldre träkyrka stått. Redan på medeltiden utgjorde byn en viktig knutpunkt för resande i väst-östlig riktning mellan Lund och Tumathorp. Den senare var en stor och viktig handelsplats där även premonstratenserklostret låg. Tumathorp förlorade sina stadsprivilegier 1537 och idag är det Simrishamn som är den stora staden österut.

Första steget mot de första svenska gästgivaregårdarna togs av kung Magnus Birgersson när han 1279 sätter sitt sigill på det som kom att kallas Alsnö stadga. Detta dekret innebar ett förbud mot våldgästning av bönder. Eftersom kungen på detta sätt "sätter lås för bondens lada" skall han enligt legenden ha fått tillnamnet Ladulås. I gengäld påläggs bönderna "gästningsskyldighet", det vill säga att de inte får vägra någon storman att köpa kost och logi av dem.

Efter denna första stadga följde ett flertal liknande med olika kompletteringar. 1344 kom förordningen om gästgiverier i städerna och 1561 kom Erik XIV:s stadga som ålade gästgiverierna att även tillhandahålla hästskjuts.

karta från 1855 med gästgiverier och skjutshåll.

En annan milstolpe i gästgiveriernas historia är 1636. Detta år inrättade rikskansler Axel Oxenstierna det svenska postverket. Postverksamheten knöts till gästgiverierna och posten levererades av postbönder som vandrade mellan stationerna. De skulle tillryggälägga minst en mil per timma och drönare bestraffades med en vecka i finkan på vatten och bröd.

1658 blev så Skåne svenskt. Några år senare upphörde den gamla skånelagen att gälla och Häradstingen flyttar in i gästgivaregårdarna. Vid den här tiden hade ännu inte gästgivarerna rätt att ta betalt för själva login, utan enbart för mat och dryck samt skjutsarna. Dock uppmanades det att alla offentliga förättningar skulle ske på gästgivaregårdarna eftersom här fanns lämpliga lokaler.

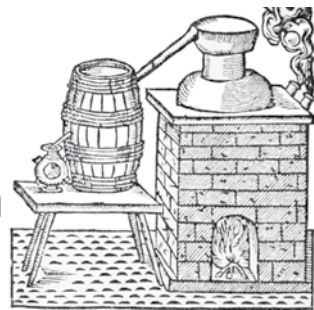
Minuterare & Gästgivare

1684 byggdes så den första gästgivaregården i Skåne Tranås. Vid den här tiden nyttjades Kungsvägen i nord-sydlig riktning flitigt och byn låg nu strategiskt mitt i en vägkorsning. Resande från Hufvudstaden passerade Brösarp, Skåne Tranås, S:t Herrestad och Ystad på vägen mot Stralsund. I slutet av 1600-talet fanns det 33 stycken gästgivaregårdar i Skåne.

Gästgiverierna var ålagda att servera mat till de resande. Dock var kvaliteten på denna av väldigt varierande kvalitet och i vissa fall helt oätlig. Många resenärer valde därför att ta med sig egen mat. Något som dock alltid fanns att tillgå var brännvin. Detta var ofta kraftigt kryddat, förmodligen för att dölja finkelsmaken. Spriten flödade och man ansåg att brännvin var flytande bröd som kunde ersätta mat. Husbehovsbränning försökte man att förbjuda i omgångar på grund av sädåtgången. 1746 tillverkades för första gången sprit av potatis. En flitig förespråkare för detta var Eva de la Gardie. Hon blev för övrigt den första kvinnan som valdes in i Vetenskapsakademien. Sprituskänkningen var en lukrativ verksamhet och många ville vara med och dela den kakan. Den som sålde sprit i samband med förtäring kunde ha titeln Tracteur, den som sålde i små mängder "i minut" kunde kalla sig Minuteur och de som sålde större mängder ägnade sig åt partihandel.

Den följande tabellen visar af totala spritårens drycker, deri inberäknade importänd konjak, rom, anrik och likör, var i början af 1800-talet mycket stor och upplättes på literårens till

1829	46	liter à 50 proc.
1830	22	" " "
1836/40	8,50	" " "
1861/65	11,50	" " "
1896/79	9,50	" " "
1871/75	11,5	" " "
1876/80	10,5	" " "
1881/85	8,5	" " "
1886/90	7,5	" " "
1901/04	6,5	" " "

1766 brann gästgivaregården i Tranås ner. Det var samma år som en ny förordning gjorde gällande att alla resande skulle skriva in sig i en liggare.

Landshövdingen i Malmöhus Län sammankallade till förrättning angående uppförandet av en ny gästgivaregård och den 7 juni samlades byamännen och ett antal höga herrar i prästgården. Tingsrätten i Herrestad hade föreslagit Tranås torg som en lämplig plats, men förrättningsdeltagarna tyckte att det skulle bli alltför trångt. I stället enades man om att "tjuråkern" vid Norrevång var mera lämplig. Så blev det och här skulle resande komma att mötas och inkvarteras under nästan tvåhundra år. Gästgivaregården i Skåne Tranås var vida känd och uppskattad. Här spelade man bland annat in filmen "Skåningar" med Benkt-Åke Benktsson i huvudrollen. Filmen med många bybor som statister spelades in 1944 och finns på TV4Play under svenska filmklassiker.

1855 introducerades de första frimärkena och några år senare ersattes postbönderna av diligenser. Vid den här tiden fanns 65 gästgiverier i Skåne. På 1860-talet kom järnvägen och Skåne Tranås erbjöds en järnvägsstation. Politikerna i Tranås tackade dock nej och på så sätt kom Tomelilla att bli den nya tidens knutpunkt. 1914 lade man ner skjutshället i Skåne Tranås och 1933 upphörde själva gästgiveriorganisationen. På natten till den 23 augusti 1953

brann en av landets äldsta gästgivaregårdar ner till grunden och det enda som idag återstår är trappan och den framtagna kullerstenen precis söder om äldreboendet Norrevång. Platsen är skyltad och väl värd ett besök. Bilden är från filminspelningen 1944.

Källor: Svenskt gästgiveri genom tiderna, Gästgifwerier krogar och skjutshåll, Skånska gästgivaregårdar och Tranås en by på Österlen.

Yrke: Drömfångare på Österlen

När man ska matcha köpare och säljare är det viktigt att själv känna orten och byn.

Vi vet att en husaffär ofta är en stor händelse i folks liv, därför är det viktigt att allt känns rätt.

Välkommen in till oss på Mäklargården!
Vår ambition är inte i första hand att sälja så många hus som möjligt.
Vår ambition är att verkligen sälja de hus vi får in.

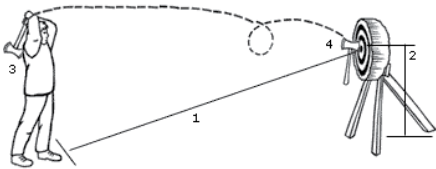

Österlens Yxkastare till Skåne Tranås

Föreningen som under många år hållit till i Brösarp kommer nu under april månad att flytta till Tranås och idrottsplatsen. Österlens Yxkastare är anslutna till riksförbundet och har stått värd för både SM och NM.

Föreningen har varit aktiv i drygt 17 år och engagerar inte bara skogshuggare utan även kvinnor och ungdomar. - Man blir fast helt enkelt, berättar Håkan Lundqvist som TB talat med. Han berättar också att så snart man fått alla saker på plats kommer föreningen att bjuda in till "prova på dag" med lite trivsamma aktiviteter för folk i byn. Det kommer ut information lovar han. Yxkastning låter farligt och tungt, men Håkan

försäkrar att allt handlar om teknik. Sporten utövas med en dubbeleggad yxa som ska kastas mot en så kallad "kubbe". Vid kastet står man 6.1 meter från kubbens mittpunkt.

Läs mer om yxkastning på: www.yxkastarna.com
Österlens Yxkastare Håkan Lundqvist: 0703-911 233

Amis Fritidshandel

Hantverk, gasol & tillbehör
släputhyrning m.m.

Arisabäcksvägen 17

Ring för öppettider
0709-18 00 72

Öppet Hus Genväg Österlen
31/5 öppet 10 - 16

Du har väl anmält din
mailadress till TUF:s
medlemregister?
Glöm inte heller att
anmäla din nya adress
om du har flyttat!
Anna-Lisa Olsson
0417-202 62
alo.tranes@tele2.se

Glöm inte att köpa
biljetter till sommarens
roligaste konsert i Skåne
Tranås med Thomas
Pettersson och Hasse
Kvinnaböske Andersson
26/7

Närmast stundar:

18-20 april Konst i byn
18 april bakluckeloppis
18 april Antikloppis i gymnastiksalen
30 april Valborgsfirande vid Dammen med trolleri,
chokladhjul och kaffeservering på Tranesgården.

Information på
www.skanetranas.se
och på anslagstavlan

LÄNGORNA *med*
TORGET
SKÅNE-TRANÅS

Konstutställning både på Längorna
och Kafé Ida's under Påsk.
Öppet hela helgen.

www.langorna.se

Allt hos oss är
hembakat.
Vi gör tårter och
smörgåstårter på
beställning.

Butiken fylld
med vårens
och sommarens
mode.

Naturligtvis är
både butik och
kafé tillgängliga
för funktions-
hindrade.

